

DE SCHATTEN VAN ZUIDPLAS

7 juni 2017

Eeuwen geschiedenis gaan vooraf aan het ontstaan van de gemeente Zuidplas. De musea die de gemeente rijk is zetten zich in om het erfgoed van de kernen voor het voetlicht te brengen en door te geven aan volgende generaties. Vrijwilligers van de drie historische verenigingen doen in deze rubriek een boekje open over voorwerpen uit vervlogen tijden.

Deze week:

De bolderkar van Maarten en Wim Molenaar

Door Johan Knoester

SLOT aflevering

De bolderkar van Molenaar

De serie Schatten van Zuidplas wordt afgesloten met een bijzonder object. Een object dat afkomstig is van de familie Molenaar. De onlangs overleden Maarten Molenaar heeft, door in 1992 zijn voormalige koeienstal ter beschikking te stellen, aan de wieg gestaan van de Oudheidkamer in Nieuwerkerk die dit jaar 25 jaar bestaat.

Dat was niet het enige dat hij heeft gedaan tot behoud van het Nieuwerkerkse erfgoed. Zo is het vooral aan hem te danken dat Molen Windlust behouden is gebleven. Molenaar heeft het 25-jarig bestaan van de Oudheidkamer niet meer kunnen meemaken. Hij en zijn vrouw Eefje zijn vorig jaar nog benoemd tot erelid van de Histo-

rische Vereniging Nieuwerkerk aan den IJssel.

Een bolderkar is een vierwielig wagentje met schuin opstaande zij-kanten dat handmatig voortgetrokken moet worden. Het voorste stel wielen is draaibaar. De achterwielen hebben aan het uiteinde van de as een metalen beugel die rechtstandig omhoog gaat en verbonden is met de zijkant. Dit voorkomt dat de achterste wielpartij gaat wrikken. In de fotoboeken van Maarten en Eefje Molenaar komt de bolderkar een paar maal voor. De oudste foto is van 1941. Daarop is de nieuwe bolderkar te zien met Maarten en tweelingbroer Wim staande ernaast. Toch hadden Maarten en Wlm er niet veel her-

innering aan. De kinderen en kleinkinderen hebben er echter wel mee gespeeld. De kar maakt nu als nr. 900 deel uit van de collectie van

de Oudheidkamer die op dit moment circa 10.000 objecten omvat die iets vertellen over het Nieuwerkerkse verleden.

De schatten van Zuidplas met eigen ogen zien?

Historische Vereniging Moordrecht
Oudheidkamer Het Weeshuis,
Westeinde 1 (ingang achterzijde)
Elke tweede zaterdag van de maand
13.30-16.30 uur
Informatie
www.historischmoordrecht.nl
contact@historischmoordrecht.nl

Historische Vereniging Nieuwerkerk
Oudheidkamer, 's-Gravenweg 6a, Nieuwerkerk aan den IJssel
Elke eerste zaterdag van de maand
14.00 -17.00 uur
Informatie
www.hvnweb.nl
info@hvnweb.nl

Stichting Oud Zevenhuizen-Moerkapelle
Historisch Centrum Ons Verleden
Tweemanspolder 15, Zevenhuizen
Elke laatste zaterdag van de maand
13.30-16.00 uur
Informatie
www.oudzevenhuizenmoerkapelle.nl
info@oudzevenhuizenmoerkapelle.nl

STEUN HET WERK VAN DE HISTORISCHE VERENIGINGEN EN WORD LID

DE SCHATTEN VAN ZUIDPLAS

29 maart 2017

Eeuwen geschiedenis gaan vooraf aan het ontstaan van de gemeente Zuidplas. De musea die de gemeente rijk is zetten zich in om het erfgoed van de kernen voor het voetlicht te brengen en door te geven aan volgende generaties. Vrijwilligers van de drie historische verenigingen doen in deze rubriek een boekje open over voorwerpen uit vervlogen tijden.

Deze week:

De tuba van HVN

Door Johan Knoester

Een tuba met een oorlogsverleden?

Nieuwerkerk aan den IJssel - In 2014 schonk Alex van der Dussen, eigenaar van café De Tap in de Dorpsstraat aan de Historische Vereniging Nieuwerkerk een oude tuba. Het instrument had jarenlang bij hem boven de bar gehangen. Totdat een paar jaar geleden De Tap verbouwd werd tot eetcafé. Dat was voor Van der Dussen aanleiding de tuba aan de Oudheidkamer te schenken.

Wat is het voor instrument en welke geschiedenis zit erachter? De tuba is een blaasinstrument dat omstreeks 1830 in Duitsland ontwikkeld werd. Het moest in de bestaande blaasorkesten wat meer basvolume leveren. De tuba waar het in dit artikel over gaat is van

roodkoper. In het metaal staat de firma naam gegraveerd; A. Lecomte et Cie Rue St. Gilles 12 Paris. Een vermaard vervaardiger van muziek-instrumenten die ook diverse prijzen had gewonnen.

Het verhaal gaat dat deze tuba ooit op de zolder van het pand, waar nu café De Tap gevestigd is, werd gevonden nadat hij daar in de Tweede Wereldoorlog was verstoofd om de metaalvoorraad van de Duitsers te ontduiken. Het was geen goedkoop instrument dus of het was eigendom van een orkest of van iemand die het zich kon veroorloven. Maar de eigenaar heeft het in elk geval na de oorlog niet opgehaald. Indien een orkest de eigenaar was dan zou dat of de Harmonievereniging 'Door

Kunst Verkregen' of het christelijk fanfarekorps 'Kunst en Vriendschap' geweest moeten zijn. Meer van dit soort orkesten waren er in Nieuwerkerk niet. DKV heeft echter (volgens bestuurslid Floris Dul) de eigen instrumenten in de Tweede Wereldoorlog verborgen in wat nu de Piano Workshop is. En 'Kunst en Vriendschap' lijkt in de loop van de oorlog geruisloos van het toneel te zijn verdwenen.

Kortom zoals bij veel kwesties met een oorlogsverleden blijft ook hier nog veel in het duister.

De schatten van Zuidplas met eigen ogen zien?

Historische Vereniging Moordrecht Oudheidkamer Het Weeshuis, Westeinde 1 (ingang achterzijde) Elke tweede zaterdag van de maand 13.30-16.30 uur Informatie www.historischmoordrecht.nl contact@historischmoordrecht.nl

Historische Vereniging Nieuwerkerk Oudheidkamer, 's-Gravenweg 6a, Nieuwerkerk aan den IJssel Elke eerste zaterdag van de maand 14.00 -17.00 uur Informatie www.hvnweb.nl info@hvnweb.nl

Stichting Oud Zevenhuizen-Moerkapelle Historisch Centrum Ons Verleden Tweemanspolder 15, Zevenhuizen Elke laatste zaterdag van de maand 13.30-16.00 uur Informatie www.oudzevenhuizenmoerkapelle.nl info@oudzevenhuizenmoerkapelle.nl

STEUN HET WERK VAN DE HISTORISCHE VERENIGINGEN EN WORD LID DE SCHATTEN VAN ZUIDPLAS

Eeuwen geschiedenis gaan vooraf aan het ontstaan van de gemeente Zuidplas. De musea die de gemeente rijk is zetten zich in om het erfgoed van de kernen voor het voetlicht te brengen en door te geven aan volgende generaties. Vrijwilligers van de drie historische verenigingen doen in deze rubriek een boekje open over voorwerpen uit vervlogen tijden.

Deze week:

De brandspuit van HVN

Door Johan Knoester

Brandspuit nr. 2

In de Oudheidkamer staat dit model van brandspuit nr. 2 die vroeger de 's-Gravenweg bediende. In de nacht van 12 op 13 september 1916 werd hij ingezet om de boerderij waar nu de Oudheidkamer is gevestigd te redden. De hooiberg vlak achter de boerderij, waar toen de grootvader van Maarten Molenaar boerde, stond in brand en het vuur dreigde over te slaan naar stal en woonhuis.

Met de hooimaand augustus net achter de rug was de hooiberg helemaal vol, waardoor het blussen veel moeite kostte. Het brandende hooi werd er steeds uitgetrokken maar het vuur laaide telkens op. De stal eernaast werd met natte kleden afgedekt. Gelukkig was de wind zwak en van de boerderij af waar-

door het vuur niet oversloeg. Volgens de Schoonhovense Courant van 15 september ging het om brandstichting. Er was al snel een verdachte opgepakt en naar Rotterdam gebracht.

Brandspuit nr. 2 had toentertijd zijn standplaats in het brandspuithuisje op het erf van Dirk Uitbeierse aan de 's-Gravenweg. Als er brand uitbrak reed iemand met een hoorn op de fiets om de spuitgasten te waarschuwen. De brandspuit moest met handkracht naar de plaats des onheils worden gereden. Omdat de brand in de hooiberg zo lang aanhield kwam ook brandspuit nr. 1 meehelpen. Het model van de foto is omstreeks 1970 aangeboden aan burgemees-

ter Van der Linde in zijn functie als hoofd van de brandweer. In 1999 heeft hij het aan de Oudheidkamer geschonken. Wie de maker was van

het model en bij welke gelegenheid het werd aangeboden bleek niet meer te achterhalen.

De schatten van Zuidplas met eigen ogen zien?

Historische Vereniging Moordrecht Oudheidkamer Het Weeshuis, Westeinde 1 (ingang achterzijde) Elke tweede zaterdag van de maand 13.30-16.30 uur Informatie www.historischmoordrecht.nl contact@historischmoordrecht.nl

Historische Vereniging Nieuwerkerk Oudheidkamer, 's-Gravenweg 6a, Nieuwerkerk aan den IJssel Elke eerste zaterdag van de maand 14.00 -17.00 uur Informatie www.hvnweb.nl info@hvnweb.nl

Stichting Oud Zevenhuizen-Moerkapelle Historisch Centrum Ons Verleden Tweemanspolder 15, Zevenhuizen Elke laatste zaterdag van de maand 13.30-16.00 uur Informatie www.oudzevenhuizenmoerkapelle.nl info@oudzevenhuizenmoerkapelle.nl

STEUN HET WERK VAN DE HISTORISCHE VERENIGINGEN EN WORD LID

DE SCHATTEN VAN ZUIDPLAS

18 jan 2017

Eeuwen geschiedenis gaan vooraf aan het ontstaan van de gemeente Zuidplas. De mu-sea die de gemeente rijk is zet-ten zich in om het erfgoed van de kernen voor het voetlicht te brengen en door te geven aan volgende generaties. Vrijwil-ligers van de drie historische verenigingen doen in deze ru-briek een boekje open over voorwerpen uit vervlogen tij-den.

Deze week:

De arrenslee van Historische Vereniging Nieuwerkerk

Door Johan Knoester

De arrenslee van HVN

Mevrouw Van Lange-Hanemaayer uit Moordrecht schonk de oudheid-kamer van Nieuwerkerk in 2013 een arrenslee. Een erfstuk uit de familie Van Lange die ooit op Ver-Hitland een binnendijkse steenplaats bezat. Nu is dat Leefgoed de Olifant. Adri den Boer spoorde een document uit 1829 op waarin sprake is van een 'arre en ander tuig en gouden en zilveren zweepen'. Dat document hoorde bij het testament van Gerard van Lange (1759-1829).

Hoogstwaarschijnlijk ging het daar-bij over deze arrenslee die daarna nog bijna tweehonderd jaar binnen de familie bewaard is gebleven. Voor de oudheidkamer is het een pronk-stuk. Dit soort vervoersmiddelen werden vervaardigd door wagenma-

kers. De slee is dieproud gestoffeerd en geverfd en het houtsnijwerk is in goudverf uitgevoerd. Voorop staat een klimmende vergulde leeuw. Bij-zonder zijn de twee winterland-schappen die aan de buitenzijde van de passagierszetel zijn geschilderd. Onmiskenbaar een door één paard getrokken luxeslee waarbij een gou-den zweep niet zou misstaan. De menner zat achter op een soort kruk maar kon ook op de eronder gelegen dwarsplank gaan staan. In die posi-tie kon hij beter met zijn voeten twee ijzers omlaag drukken die als rem dienden. Voor hem zat in een gestoffeerde kuip de passagier. Bij deze slee ontbreekt een scherm dat de passagier bescherming bood te-gen door paardenhoeven opgewor-den sneeuw en ijs. Wel is er een bel

die bevestigd kon worden op het paardentuig. Een door een paard getrokken arrenslee hoort een bel te hebben. Oorspronkelijk was de naam narrenslee omdat de slee

nar belletjes In de zeventiende eeuw kwam de naam nog voor, daarna is de eerste letter verdwenen.

net als een had.

De schatten van Zuidplas met eigen ogen zien?

Historische Vereniging Moordrecht Oudheidkamer Het Weeshuis, Westeinde 1 (ingang achterzijde) Elke tweede zaterdag van de maand 13.30-16.30 uur Informatie www.historischmoordrecht.nl contact@historischmoordrecht.nl

Historische Vereniging Nieuwerkerk Oudheidkamer, 's-Gravenweg 6a, Nieuwerkerk aan den IJssel Elke eerste zaterdag van de maand 14.00 -17.00 uur Informatie www.hvnweb.nl info@hvnweb.nl

Stichting Oud Zevenhuizen-Moerkapelle Historisch Centrum Ons Verleden Tweemanspolder 15, Zevenhuizen Elke laatste zaterdag van de maand 13.30-16.00 uur Informatie www.oudzevenhuizenmoerkapelle.nl info@oudzevenhuizenmoerkapelle.nl

STEUN HET WERK VAN DE HISTORISCHE VERENIGINGEN EN WORD LID